

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

**Keski-Pohjanmaan
alkutuotannon
strategia 2030**

SISÄLTÖ

1. Alkutuotannon strategian tarkoitus ja tavoite	3
1.1. Miksi osastrategia tehdään ja mikä on osastrategian tavoite?	3
1.2. Perustana maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026–2029	3
1.3. Alkutuotannon kytkeytyminen muihin osastrategioihin.....	4
2. Yhteistyö ja kumppanuudet	5
3. Nykytilanne ja toimintaympäristö	6
4. Visio ja missio	8
5. Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet.....	9
5.1 Kannattava alkutuotanto.....	10
5.2 Osaaminen, innovaatioiden vahvistaminen ja TKI-yhteistyö	10
5.3 Uusiutuva energia ja ympäristöviisaus.....	10
5.4 Kumppanuus ja verkostot.....	11
5.5 Huoltovarmuuden ja vastuullisuuden osaaja	11
6. Seuranta ja mittarit.....	12

KUVIOT

KUVIO 1. Alkutuotantostrategian kehittämiskokonaisuudet	9
---	---

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Keski-Pohjanmaan alkutuotantostrategian seurantamittarit	12
--	----

1. Alkutuotannon strategian tarkoitus ja tavoite

Keski-Pohjanmaan alkutuotannon strategia kokoaa yhteen maakunnan keskeiset kehittämistavoitteet ja vahvistaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Strategian tavoitteena on varmistaa, että Keski-Pohjanmaa säilyy tulevaisuudessakin vahvana ruoantuotannon ja metsätalouden alueena, kestävän alkutuotannon kehittäjänä, bioenergian ja kiertotalouden vahvistajana sekä Suomen huoltovarmuuden kannalta merkittävänä maakuntana. Samalla strategian tavoitteena on turvata alkutuotannon eri toimijoiden tuotantokyky ja toimintaedellytykset muuttuvassa toimintaympäristössä. Peruselinkeinot kannattelevat koko maakuntaa, ja alkutuotannon merkitys on keskeinen paitsi Keski-Pohjanmaan elinvoimalle myös koko Suomen ruokaturvalle, raaka-ainehuollolle ja huoltovarmuudelle. Strategian toteutuminen edellyttää pitkäjänteistä yhteistyötä, toimialojen välistä yhteensovittamista, investointeja, osaamisen vahvistamista ja vaikuttavaa hanketoimintaa. Alkutuotannon strategia on valmisteltu osallistavassa prosessissa, jossa on tasapuolisesti kuultu alueen maa- ja metsätalouden, turkistalouden sekä alkutuotannon koulutuksen toimijoita.

1.1. Miksi osastrategia tehdään ja mikä on osastrategian tavoite?

Keski-Pohjanmaan alkutuotannon strategian tarkoituksena on vahvistaa maakunnan asemaa kannattavan, kestävän ja huoltovarmuutta tukevan ruoantuotannon ja luonnonvara-alan alueena. Strategia kokoaa yhteen alkutuotannon keskeiset kehittämissuunnat ja ohjaa alueen toimijoiden yhteistyötä, investointeja ja kehittämistoimenpiteitä vuoteen 2030 saakka. Strategia on laadittu, jotta maakunnan alkutuotannon kehittäminen olisi pitkäjänteistä, yhteiseen näkemykseen perustuvaa ja kytkeytyisi tiiviisti maakunnan laajempaan kehittämiseen.

Keski-Pohjanmaan luonnonvara-ala muodostuu useista toisiaan täydentävistä toimialoista: maataloudesta ja ruokatuotannosta, puutarhataloudesta, marjanviljelystä, perunantuotannosta, mehiläistarhauksesta ja hunajantuotannosta, metsätaloudesta ja puuraaka-aineen hyödyntämisestä, turkistaloudesta, bioenergiasta ja kiertotaloudesta sekä luonnonvara-alan koulutuksesta, tutkimuksesta ja neuvonnasta. Yhdessä nämä muodostavat maakunnan luonnonvaraekosysteemin, jossa yritykset, koulutus, tutkimus ja neuvonta kehittävät uusia ratkaisuja kestävään tuotantoon, jalostukseen ja liiketoimintaan.

Strategian tavoitteena on vahvistaa alkutuotannon kannattavuutta ja kilpailukykyä, lisätä osaamista, innovaatioita ja TKI-yhteistyötä, edistää uusiutuvaa energiaa ja ympäristöviisasta tuotantoa, vahvistaa alueellisia kumppanuuksia ja verkostoja sekä kehittää Keski-Pohjanmaasta vastuullisen ja huoltovarmun alkutuotannon mallialue. Nämä tavoitteet muodostavat perustan koko strategialle ja sen toimeenpanolle.

1.2. Perustana maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026–2029

Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026–2029 hyväksyttiin maakuntavaltuustossa marraskuussa 2025. Maakuntaohjelman kehittämisteemoja ovat hyvinvoiva asukas ja yhteisö, kestävä elinympäristö ja monipuoliset elinkeinot. Läpileikkaavina teemoina ovat kansainvälisyys, saavutettavuus, konkonaisturvallisuus- ja huoltovarmuus sekä tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotoiminta ja osaaminen (TKIO). Älykkään erikoistumisen strategia (ÄES) toimii osaltaan maakuntaohjelman toimeenpanon välineenä, ja sen yhtenä painopisteenä eli olemassa olevana vahvuutena, jolla on potentiaalia kehittyä edelleen, on luonnonvarojen kestävä käyttö ja alkutuotanto.

Alkutuotannon strategia tukee Keski-Pohjanmaan maakuntastrategian pitkän aikavälin tavoitteita sekä maakuntaohjelman 2026–2029 kehittämispainotuksia. Strategia vahvistaa erityisesti maakunnan tavoitteita

elinkeinojen kilpailukyvyyn parantamisessa, vihreän siirtymän edistämässä, huoltovarmuuden vahvistamisessa sekä osaamisen ja innovaatioiden kehittämisessä. Alkutuotannolla on Keski-Pohjanmaalla merkittävä rooli alueen elinkeinoelämässä, työllisyydessä ja ruokaturvassa, ja strategia toimii maakuntastrategian käytännön toteuttamisen välineenä luonnonvara-alan näkökulmasta.

Strategia yhdistää samaan kehittämiskehikseen maatalousstrategian, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan metsäohjelman 2026–2030¹ sekä turkiselinkeinojen kehittämisen. Maatalousstrategia tuo kokonaisuuteen maakunnallisen vision, mission, arvot ja viisi yhteistä kehittämisteemaa. Metsäohjelma täydentää kokonaisuutta painottamalla metsien aktiivista, kestävää ja monipuolista käyttöä, metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä, kilpailukykyistä toimintaympäristöä sekä suometsien kestävää käyttöä. Maakuntaliiton ohjaava ja tukeva rooli alkutuotannon kehittämisessä koetaan tärkeäksi.

1.3. Alkutuotannon kytkeytyminen muihin osastrategioihin

Maakuntaohjelman eri osastrategiat tarkentavat ohjelman tavoitteita, ja ne kytkeytyvät alkutuotannon strategiaan. Tässä on nostettu esille muutama keskeinen esimerkki.

Älykkään erikoistumisen strategia (ÄES) toimii osaltaan maakuntaohjelman toimeenpanon välineenä. Luonnonvarojen kestävä käyttö ja alkutuotanto on älykkään erikoistumisen strategian yksi painopiste; olemassaoleva vahvuus, jolla on potentiaalia kehittyä edelleen. Maaseudun elinkeinot luovat pohjaa kierto- ja biotalouden ratkaisuille. Vahva alkutuotanto ja vetovoimainen alkutuotannon koulutusympäristö tarjoavat erinomaiset puitteet TKI- ja pilottitoimintaan ja kansainvälistymiseen. Maakunnassa on elintarvikkeiden jatkojalostukseen keskittyneitä yrityksiä. Painopistealueella tuetaan myös muun muassa kestävä metsä- ja maatalouden innovaatioita sekä energiatehokkuuden, energian varastoinnin, uusiutuvan energian ja bioenergian uusien ratkaisujen kehittämistä ja jalkauttamista.

Keski-Pohjanmaan osaamisstrategiassa käsitellään alkutuotannon strategian tavoitteissa korostuvia osaamisen, innovaatioiden vahvistamisen ja TKI-yhteistyön teemoja. Tavoitteena on edistää työtä, osaamista ja innovaatioita hyödyntämällä alueellisia, kansallisia ja kansainvälisiä verkostoja osaamisen kehittämisessä ja koulutuksen järjestämisessä. Yhteistyön tiivistäminen nähdään jatkuvana prosessina. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa pyritään rahoituksen saamiseen edunvalvonnan keinoin, systemaattiseen tiedon lisäämiseen ja tiedon käyttämiseen uusien sovellutusten löytämiseksi. Vihreää siirtymää edistävät tekoälyinnovaatiot kohdistuvat energiantensiivisiin tehtäviin esimerkiksi maataloudessa, teollisuudessa, logistiikassa ja energiantuotannossa.

Syksyllä 2026 valmistuu elinkeinostrategia, joka kytkeytyy myös vahvasti alkutuotannon strategiaan.

Alkutuotannon näkökulma huomioidaan myös muissa osastrategioissa, jotka julkaistaan Keski-Pohjanmaan liiton verkkosivuilla www.keski-pohjanmaa.fi.

---

¹ Metsäkeskus. Etelä- ja Keski-Pohjanmaan metsäohjelma 2026–2030. Viitattu 13.4.2026 <https://www.metsakeskus.fi/sites/default/files/document/etela-ja-keski-pohjanmaan-metsaohjelma-2026-2030.pdf>

2. Yhteistyö ja kumppanuudet

Keski-Pohjanmaan alkutuotannon kehittäminen perustuu laajaan verkostomaiseen yhteistyöhön.

Keskeisiä toimijoita ovat esimerkiksi:

- maatilat, maatalousyrittäjät ja maaseudunyritykset
- oppilaitokset (esim. KPEDU, Centria)
- tutkimusorganisaatiot (mm. Luke)
- neuvontaorganisaatiot (mm. ProAgria)
- MTK ja muut alan etujärjestöt
- Metsäkeskus ja muut metsäalan toimijat
- Pohjois-Suomen Turkiseläinten Kasvattajat ry ja muut alan toimijat
- kunnat ja maakunnan kehittämisorganisaatiot (mm. Keski-Pohjanmaan liitto)
- yritykset ja teknologian kehittäjät
- Elinvoimakeskus ja muut viranomaiset
- elintarviketeollisuus
- puutarha-, marja-, peruna- ja mehiläistarhausalan toimijat
- muut alueen luonnonvara-alan organisaatiot
- alueen osuusmeijerit ja muut elintarvikejalostuksen toimijat
- hevostalouden toimijat

Yhteistyön tavoitteena on vahvistaa tutkimuksen, koulutuksen ja käytännön tuotannon vuorovaikutusta, nopeuttaa uusien ratkaisujen käyttöönottoa, kehittää alueelle uusia yrityksiä ja liiketoimintaa sekä lisätä Keski-Pohjanmaan vetovoimaa alkutuotannon osaamiskeskittymänä. Myös metsäohjelmassa korostuu laaja yhteistyö, hankeperusteinen toteutus ja säännöllinen seuranta, mikä tukee hyvin yhteisen alkutuotannon strategian toimeenpanomallia. Turkiselinkeino toimii Keski-Pohjanmaalla yhteistyössä maatalouden ja kalatalouden kanssa osana maakunnan elinkeinorakennetta, ravinnekiertoa ja maaseudun elinvoimaa. Yhteistyössä korostuvat erityisesti bioturvallisuuden vahvistaminen, viranomaisyhteistyö, eläinten hyvinvoinnin kehittäminen, ympäristövastuun edistäminen sekä ravinne- ja energiaomavaraisuuteen liittyvien ratkaisujen kehittäminen. Alkutuotantoyrittäjille tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat myös alueen osuusmeijerit. Meijerit tukevat erityisesti maidontuotannon toimintaedellytyksiä, ja niiden rooli on tärkeä sekä alkutuotannon arvoketjun, paikallisen elintarvikejalostuksen että maaseudun elinvoiman näkökulmasta. Alkutuotantoon kytkeytyy myös monipuolisia liitännäiselinkeinoja, kuten urakointia, suoramyyntiä ja muuta maatiloilla tapahtuvaa yritystoimintaa. Ne vahvistavat tilojen kannattavuutta, monipuolistavat maaseudun yritystoimintaa ja tukevat paikallisten tuotteiden ja palvelujen saatavuutta.

Hevostalous on Keski-Pohjanmaalla merkittävä alkutuotantoon kytkeytyvä toimiala ja yhteistyökumppani. Alueella toimii muun muassa ravivalmennusta, hevosalan koulutusta, eläinsairaaloimintaa ja raviratatoimintaa. Hevostalous käyttää alkutuottajien tuottamia tuotteita ja palveluja, kuten rehuja, kuivikkeita, pelto-biomassoja, urakointia ja muita maaseudun palveluja. Näin hevostalous tukee osaltaan alkutuotannon arvoketjuja, maaseudun elinvoimaa ja alueellista työllisyyttä.

3. Nykytilanne ja toimintaympäristö

Keski-Pohjanmaa on yksi Suomen merkittävistä alkutuotantoalueista. Maakunnassa tuotetaan monipuolisesti maataloustuotteita, ja erityisesti maidontuotanto on alueelle keskeinen tuotantosuoja. Alkutuotanto on maakunnassa tärkeä osa elinkeinoelämää ja sillä on merkittävä rooli myös huoltovarmuuden näkökulmasta. Tilastokeskuksen mukaan maa-, metsä- ja kalatalous työllisti Keski-Pohjanmaalla vuonna 2023 yhteensä 1 630² henkilöä. Keskeisiä vahvuuksia ovat vahva ja monipuolinen alkutuotanto, osaavat viljelijät ja yrittäjät, puhtaat luonnonvarat ja hyvät tuotanto-olosuhteet, vahva maatalouden ja elintarvikeketjun osaaaminen sekä hyvä yhteistyö eri toimijoiden välillä. Myös tuotantomäärät osoittavat maakunnan merkitystä kansallisessa alkutuotannossa: Keski-Pohjanmaalla tuotettiin vuonna 2025 naudanlihaa 4 263 266 kiloa, mikä vastasi noin 5,25 prosenttia koko maan tuotannosta. Vuonna 2024 maidontuotanto oli 154 miljoonaa litraa, mikä oli noin 7,19³ prosenttia koko maan tuotannosta, ja vuonna 2023 perunaa tuotettiin 15,1 miljoonaa kiloa. Tuotantoluvut osoittavat, että maakunnan maatalouden erityisenä vahvuutena korostuu kotieläintuotanto, jolla on merkittävä asema sekä alueen elinvoiman että koko maan ruokaturvan näkökulmasta. Keskeisiä haasteita puolestaan ovat tilamäärän väheneminen, viljelijöiden korkea keski-ikä, maatilojen kannattavuushaasteet, työvoiman saatavuus, alhainen jalostusaste, ympäristöpolitiikan ennakoinnin haasteet sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan vähäisyys. Toimintaympäristöä muuttavat ilmastonmuutos, ympäristövaatimusten kasvu, digitalisaatio, teknologinen kehitys, tuotantopanosten hintavaihtelut, huoltovarmuuden korostuminen, EU:n maatalouspolitiikan (CAP) kehitysnäkymät sekä vihreän siirtymän investoinnit. Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden viennin arvo oli Suomessa noin 2,3 miljardia euroa vuonna 2024, ja viennin arvo nousi noin 4 prosenttia vuodesta 2023⁴.

Metsäalan näkökulmasta Keski-Pohjanmaan toimintaympäristöä määrittävät metsävarojen suuri merkitys, yksityismetsien vahva rooli ja suometsien suuri osuus. Metsäohjelman mukaan keskeisiä haasteita ovat taimitonhoidon jälkeensä jääneisyys, ilmastonmuutokseen liittyvien metsätuhojen riskien kasvu, suometsien merkittävät kasvihuonekaasu- ja vesistö päästöt, tilus- ja omistusrakenteen pirstoutuminen, omistajanvaihdosten viivästyminen, yksityisteiden ja siltojen korjausvelka, monimuotoisuuden turvaamisen vaatimukset sekä osajapula erityisesti vesiensuojelussa ja metsäalan rekrytoinneissa. Mahdollisuuksia nähdään hakkuumahdollisuuksien kestävässä hyödyntämisessä, muiden metsää hyödyntävien elinkeinojen kehittämisessä, yhteismetsäomistuksen ja sukupolvenvaihdosten edistämässä, ilmastokestävässä metsänhoidossa, suometsien kestävien ratkaisujen käyttöönotossa, metsäluonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa sekä metsäalan palveluyrittäjyyden, koulutuksen ja vetovoiman kehittämisessä.

Turkiselinkeinojen osalta toimintaympäristöön vaikuttavat elinkeinon kannattavuus, markkinoiden muutokset, vastuullisuusvaatimukset, eläinten hyvinvointiin liittyvät odotukset, ympäristövaikutusten hallinta sekä toimialan hyväksyttävyys. Vuonna 2024 turkisalalan viennin arvo oli 301 miljoonaa euroa, mikä osaltaan kuvaa toimialan taloudellista merkitystä. Turkisalalan suora työllisyysvaikutus on noin 1 200 henkilöä, ja ala tuotti veroja ja sosiaalivakuutusmaksuja Suomeen 32 miljoonaa euroa⁵. Keskeistä on turvata alalle työrauha, ennustettava toimintaympäristö ja tasapuolinen asema suhteessa muihin alkutuotannon aloihin. Strategiassa turkiselinkeino tunnustetaan osaksi alkutuotantoa ja maaseudun yrittäjyyttä, jolla on merkitystä alueen elinvoimalle, investoinneille ja huoltovarmuudelle.

---

² Tilastokeskus

³ MTK- Keskipohjanmaa

⁴ www.luke.fi/fi/tilastot/maataloustuotteiden-ja-elintarvikkeiden-ulkomaankauppa-tilasto-lakkautettu/maataloustuotteiden-ja-elintarvikkeiden-ulkomaankauppa-2024, viitattu 30.3.2026

⁵ <https://fifur.fi/content/uploads/2025/09/FIFUR-Tilastot-Statistik-2025-FI-SV.pdf> viitattu 30.3.2026

Turkiselinkeinojen toimintaympäristössä korostuvat tulevana vuosina bioturvallisuuden vahvistaminen, eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten toimeenpano, ympäristöratkaisujen kehittäminen sekä energia- ja ravinneomavaraisuuden lisääminen. Uuden turkisasetuksen myötä toimialalla varaudutaan merkittäviin eläinten hyvinvointiin liittyviin investointeihin sekä tuotantorakenteiden uudistamiseen. Samalla tilarakennusten, varjotalojen ja muiden tuotantorakenteiden potentiaali aurinkosähkön tuotannossa ja resurssiakkujen sijoittamisessa luo uusia mahdollisuuksia uusiutuvan energian kehittämiseen.

4. Visio ja missio

Visio

Keski-Pohjanmaa on kannattavan ja kestävän alkutuotannon edelläkävijä, joka tunnetaan osaamisesta, yhteistyöstä, uusiutuvasta energiasta ja vahvasta huoltovarmuudesta. Maakunta tunnetaan monimuotoisista metsistä ja soista, kestävästä kasvusta ja hyvinvointia luovista metsäelinkeinoista sekä osaavasta, kehittyvästä ja innovatiivisesta toimintaympäristöstä, jossa metsäala koetaan tulevaisuuden elinkeinona. Turkkiselinkeino on osa keskipohjalaista identiteettiä ja kulttuuria, sekä maakunnan alkutuotannon kokonaisuutta.

Missio

Rakennamme yhdessä vahvaa ja vastuullista luonnonvara-alaa, joka turvaa elintarvikkeet, energian, raaka-aineet ja elinvoiman myös tuleville sukupolville.

Arvot

- **Vastuullisuus**
Alkutuotanto perustuu kestäväan luonnonvarojen käyttöön, eläinten hyvinvointiin ja ympäristöviisaaseen sekä kannattavaan tuotantoon.
- **Edelläkävijyys**
Maakunta kehittää aktiivisesti uusia ratkaisuja alkutuotantoon, energiaan ja ruokajärjestelmään.
- **Hyvinvointi**
Alkutuotanto tukee alueen elinvoimaa, yrittäjyyttä ja maaseudun hyvinvointia.

5. Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet

Alkutuotannon strategian toimeenpano rakentuu viidestä kokonaisuudesta: kannattava alkutuotanto, osaamisen ja innovaatioiden vahvistaminen, uusiutuva energia ja ympäristöviisas tuotanto, kumppanuus ja verkostot sekä huoltovarmuuden vahvistaminen.

KUVIO 1. Alkutuotantostrategian kehittämiskokonaisuudet

Nämä teemat soveltuvat hyvin koko alkutuotannon yhteiseksi rakenteeksi, koska ne yhdistävät maatalouden, metsätalouden, turkiselinkeinot, bioenergian, kiertotalouden sekä koulutus- ja tutkimustoiminnan.

Metsälalla kehittämisen painopisteet jäsentyvät metsäohjelman neljän päämäärän kautta.

1. Metsien aktiivinen, kestävä ja monipuolinen käyttö
2. Metsien elinvoimaisuuden, monimuotoisuuden ja sopeutumiskyvyn vahvistaminen
3. Kilpailukykyinen ja osaava metsäalan toimintaympäristö
4. Suometsien kestävä käytön edistäminen

Turkiselinkeinoissa painopisteitä ovat yritysten toimintaedellytysten turvaaminen, työrauha ja ennustettava toimintaympäristö, bioturvallisuuden vahvistaminen, eläinten hyvinvointiin ja ympäristövastuuseen liittyvät investoinnit, ravinne- ja energiaomavaraisuuden kehittäminen sekä alan aseman vahvistaminen tunnustettuna osana alkutuotantoa ja maaseudun yrittäjyyttä.

Seuraavissa alaluvuissa käydään läpi lyhyesti alkutuotannon strategian tavoitteiden sisältö ja niihin kytkeytyvät toimenpiteet.

5.1 Kannattava alkutuotanto

Alkutuotannon kannattavuutta ja kilpailukykyä parannetaan. Toimenpiteinä edistetään maatalojen, metsätalouden ja turkistalouden investointeja, tuetaan sukupolven- ja omistajanvaihdoksia sekä uusia yrittäjiä, kehitetään tuotantoteknologiaa ja digitalisaatiota, edistetään tilusjärjestelyjä tuotantorakenteen ja logistisen tehokkuuden parantamiseksi, vahvistetaan alkutuotannon arvoketjuja ja jalostusastetta sekä kehitetään uusia liiketoimintamahdollisuuksia luonnonvara-alalle.

Metsäohjelman osalta tähän kokonaisuuteen kuuluvat taimikon ja nuoren metsän hoidon lisääminen, hakkuumahdollisuuksien kestävä hyödyntäminen, metsäalan yrittäjyyden vahvistaminen, yksityisteiden ja siltojen kunnossapidon kehittäminen sekä metsäenergian logististen ratkaisujen parantaminen.

Turkiselinkeinojen osalta kannattavuus ja kilpailukyky perustuvat ennustettavaan toimintaympäristöön, yrittämisen edellytysten turvaamiseen sekä tasapuoliseen asemaan muiden alkutuotannon alojen kanssa. Alan kehittämisessä tunnistetaan uuden sääntelyn mukanaan tuomat merkittävät investointitarpeet eläinten hyvinvoinnin parantamiseen sekä tuotantorakenteiden uudistamiseen.

5.2 Osaaminen, innovaatioiden vahvistaminen ja TKI-yhteistyö

Tutkimuksen, koulutuksen ja neuvonnan roolia alkutuotannon ja alueen ruokaketjun kehittämisessä vahvistetaan. Toimenpiteinä kehitetään opetus- ja pilotointitiloja tutkimus- ja innovaatioympäristöiksi, vahvistetaan luonnonvara-alan koulutuspolkuja, lisätään teknologian, digitalisaation ja robotiikan pilotointia sekä vahvistetaan neuvonnan roolia tutkimustiedon ja innovaatioiden käytäntöön viemisessä. Lisäksi lisätään kansallisia ja kansainvälisiä TKI-hankkeita luonnonvara-alalla.

Metsäohjelmassa korostuu osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen, metsäalan koulutuksen vetovoiman vahvistaminen, tiedolla johtamisen lisääminen sekä metsäalan myönteisen tulevaisuuskuvan vahvistaminen.

Turkiselinkeinojen näkökulmasta osaamisen ja innovaatioiden vahvistaminen kohdistuu erityisesti bioturvalisuuteen, eläinten hyvinvointiin, ruokinnan kehittämiseen, lannan käsittelyyn ja prosessointiin, ravinteiden talteenottoon, energiaomavaraisuuteen sekä uusiin kaupallisiin toimintamalleihin. Tavoitteena on, että ala kykenee uudistumaan vastuullisesti ja markkinaehtoisesti tiukan lainsäädännön toimintaympäristössä.

5.3 Uusiutuva energia ja ympäristöviisaus

Alkutuotannon energiaomavaraisuutta ja ympäristöviisasta tuotantoa lisätään. Toimenpiteinä kehitetään biokaasua ja muita bioenergiaratkaisuja, vahvistetaan ravinnekiertoa ja sivuvirtojen hyödyntämistä, edistetään luontoarvokauppaa, lisätään uusiutuvan energian tuotantoa maataloilla ja maaseudulla sekä kehitetään kestävä metsänhoitoa ja puuraaka-aineen käyttöä.

Metsäohjelman perusteella tähän tavoitteeseen liitetään erityisesti talousmetsien luonnonhoidon kehittäminen, metsätuhojen ennakointi ja niihin varautuminen, lahoppuun määrän lisääminen, metsäluonnon

monimuotoisuuden vahvistaminen sekä suometsien vesiensuojelu ja kestävät käyttöratkaisut sekä metsäenergian käytön ja saatavuuden logististen ratkaisujen kehittäminen.

Turkiselinkeinojen osalta tähän tavoitteeseen kuuluvat hiilineutraaliutta tukevien tuotantomenetelmien kehittäminen, ruokinnan uudistaminen, lannan käsittelyn ja prosessoinnin parantaminen sekä ravinteiden talteenotto ja uudelleenkäyttö. Lisäksi turkistilojen aurinkosähkön tuotantopotentiaalia edistetään osana koko maakunnan energiaomavaraisuutta.

5.4 Kumppanuus ja verkostot

Yhteistyötä vahvistetaan alkutuotannon, tutkimuksen, neuvonnan, hallinnon, koulutuksen ja yritysten välillä. Tavoitteen saavuttamiseksi edistetään maakunnallisten luonnonvara-alan verkostojen toimintaa, vahvistetaan yritysten, tutkimuksen, neuvonnan ja koulutuksen yhteisiä pilotointiympäristöjä, lisätään luonnonvara-alan yritysten ja maatilojen osallistumista kehittämishankkeisiin sekä kehitetään ruokaketjun, metsätalouden ja bioenergiaketjun yhteistyötä.

Metsäohjelman perusteella yhteistyötä tulee vahvistaa myös metsäalan toimijoiden välillä siten, että yhteiset hankkeet, viestintä ja kehittämisverkostot tukevat alueen elinkeinojen uudistumista. Vahvistetaan turvemaiden kestävää käyttöä tukevia ratkaisuja, toimijaverkostojen kokoamista sekä alueen asemaa suometsäosaimisen kehittäjänä yhteistyössä turvemaiden kestävän käytön osaamisklusterin kanssa.

Turkiselinkeinon osalta yhteistyötä vahvistetaan erityisesti bioturvallisuudessa, eläinten hyvinvoinnissa, ympäristöratkaisussa sekä kaupallisten innovaatioiden kehittämisessä. Tavoitteena on rakentaa toimialan, tutkimuksen, viranomaisten ja muiden alkutuotannon toimijoiden välille tiivis yhteistyömalli, joka tukee alan pitkäjänteistä kehittämistä.

5.5 Huoltovarmuuden ja vastuullisuuden osaaja

Viides tavoite on tehdä Keski-Pohjanmaasta huoltovarmuuden ja vastuullisuuden osaaja. Tavoitteen saavuttamiseksi vahvistetaan alueellista ruokaturvaa ja varautumista, lisätään energia- ja tuotantopanosten oma-
varaisuutta, kehitetään alkutuotannon riskienhallintaa, tuetaan vastuullisen tuotannon seurantaa ja näkyväksi tekemistä sekä vahvistetaan luonnonvara-alan merkitystä huoltovarmuudessa. Maakunnassa huolehditaan siitä, että maatalouden käytössä säilyy riittävä ja yhtenäinen viljelysala. Maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon alkutuotannon tarpeet tasapainoisesti muiden kehittämistavoitteiden rinnalla, jotta ruuantuotannon edellytykset säilyvät myös pitkällä aikavälillä.

Metsäalan osalta tähän liittyvät erityisesti puun saatavuuden turvaaminen, metsäenergian rooli huoltovarmuudessa, logistisen infrastruktuurin toimivuus, metsätuhoihin varautuminen sekä suometsien kestävän käytön toimintamallit.

Turkiselinkeinojen osalta alueellisen toimintakyky vahvistaminen liittyy bioturvallisuuteen, ravinneomavaraisuuteen, energiaomavaraisuuteen ja toimiviin tuotantoratkaisuihin- ja rakenteisiin. Samalla alan infrastruktuuria ja tilarakennuksia voidaan hyödyntää osana laajempaa maaseudun energiasilienssiä ja tuotantopanosten kiertoa.

6. Seuranta ja mittarit

Strategian toteutumista seurataan sekä laadullisilla että määrällisillä mittareilla. Keskeisiä mittareita ovat maatilojen ja luonnonvarayritysten investointien määrä, luonnonvara-alan opiskelijamäärä, TKI-hankkeiden määrä, uusiutuvan energian tuotanto maaseudulla, energiaa itse tuottavien maatilojen osuus, tuotantolaitosten määrä, alkutuotannon tuotannon arvo, maatalousinvestointien kehittyminen sekä luonnonvara-alan yritysten määrä. Strategian toteutumista arvioidaan säännöllisesti ja sitä päivitetään tarvittaessa maakunnan kehittämistarpeiden mukaisesti.

Metsäalan osalta on keskeisiä mittareita ovat esimerkiksi taimikonhoidon ja nuoren metsän hoidon pinta-alat, luonnonhoito- ja vesiensuojelutoimien määrä, metsäalan koulutuksen vetovoima, yksityisteiden ja siltojen kehitystä kuvaavat tunnusluvut, omistajanvaihdosten eteneminen sekä suometsien kestävän käytön hankkeiden toteutuminen. Lisäksi seurataan metsäohjelman toimenpiteiden käynnistymistä, jonka jälkeen seurataan toimenpiteiden vaikutusta.

Turkiselinkeinojen osalta seurantaan on tarkoituksenmukaista sisällyttää myös bioturvallisuuteen liittyvien investointien eteneminen, ravinteiden talteenottoa ja uudelleenkäyttöä kuvaavat tunnusluvut, energiaomavaraisuutta tukevien ratkaisujen käyttöönotto, aurinkosähkön ja resurssiakkujen hyödyntäminen tiloilla sekä alan yritysten tuotantoa, toimintapotentiaalia ja toimintaedellytyksiä kuvaavat mittarit.

Taulukko 1. Keski-Pohjanmaan alkutuotantostrategian seurantamittarit.

Keski-Pohjanmaan alkutuotannon seurantamittarit	2022	2023	2024	2025	tavoite 2027	tavoite 2030
Maa- ja metsätalous						
Maa- ja metsätalousalan yht. tutkintojen (PT, AT, EAT) lukumäärä	302	260	298	345	+	+
Maatalous						
Maatilojen tulovirrat, milj. euroa	377,4	376,2	368,5		+	+
Kotieläintilojen lukumäärä yhteensä (*)	465	439	413	379	+	+
Perunan viljely (milj. Kg)		16,8	20,5		+	+
Maidontuotanto (1000 litraa)	157 785	155 524	154 234	153 947	+	+
Puutarhayritykset	35	31	30	33	+	+
Metsätalous						
Metsäalan (metsäalan pt) tutkintojen lukumäärä	75	48	42	45	+	+
Hakkuukertymä (**)	1 042	1 080	1 120		+	+
Bruttokantoraha (***) (1000 euroa)	37 857	44 160	53734		+	+
Turkistalous						
Turkistilojen määrä	67	65	41	35	+	+

Taulukon lähteet:

- (*) Naudat, lampaat ja siat Luke.fi: Kotieläintilojen lukumäärä 2020–2025
- Metsäalan tutkinnot Vipunen.fi: Ammatillinen koulutus – opiskelijat ja tutkinnot
- Maa ja metsätalousalantutkinnot Keski-Pohjanmaan Koulutusyhtymä
- Perunanviljely Luke.fi: Satotilasto
- Maidontuotanto Luke.fi: Maidontuotanto
- Puutarhayritykset Luke.fi: Puutarhatilastot
- (**) Hakkuukertymä Luke.fi: Hakkuukertymä
- (***) Bruttokantaraha Luke.fi: Bruttokantaraha
- Maatilojen tulovirrat Kantar Agri Oy
- Turkistilojen määrä Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry

Muut lähteet:

<https://www.metsakeskus.fi/fi/metsan-kaytto-ja-omistus/alueelliset-metsaohjelmat/etela-ja-keski-pohjanmaan-metsaohjelma-2026-2030>

<https://fifur.fi/content/uploads/2025/09/FIFUR-Tilastot-Statistik-2025-FI-SV.pdf>